

MODPOL

MARTIN ÅGERUP

Ingen skal bestemme over min mad

KØDKLISTER. Det lyder ulækkert, men på den anden side: Ordet er jo også konstrueret netop for, at det skal lyde ulækkert. Kødklister har også et andet navn: thrombin. Jeg spekulerer på, om thrombin rent faktisk er ulækkert.

Usundt er det i hvert fald ikke. Det er der bred enighed om blandt eksperter. Alligevel ville en række politikere forfærdelig gerne have det forbudt.

Det samme ville Forbrugerrådet. Formanden, Camilla Hersom, har skrevet, at brugen af thrombin »nærmer sig det perverse«.

Når man hører den slags, hober spørgsmålene sig op. Lad os starte med de mere banale: Hvorfra ved Hersom, at det er ulækkert? Har hun smagt det? Set det? Rørt ved det?

MEN EFTERHÅNDEN trænger mere eksistentielle spørgsmål sig på: Med hvilken ret vil politikerne og Camilla Hersom bestemme, hvad jeg skal synes er lækkert eller ulækkert? Hvorfor vil Forbrugerrådet indskrænke forbrugernes frie forbrugsvalg?

Er deres formål ikke det modsatte? Kunne man ikke forestille sig, at nogle forbrugere hellere vil have en billigere bøf med thrombin end en dyrere uden – måske dem uden lige så mange penge til forbrug som Camilla Hersom eller et folketingsmedlem? Kunne man ikke se det på den måde, at thrombin sikrer, at færre fødevarer går til spilde?

Korstoget bliver ekstra tvivlsomt af, at visse gourmetkokke gerne vil bruge thrombin – angiveligt for at gøre maden særlig lækker. Men deres æstetiske sans er måske mindre veludviklet end Camilla Hersoms?

I GAMLE DAGE brugte de fleste husholdninger husblas, for eksempel til budding og gelé. Husblas, eller gelatine, er fremstillet af knogler, sener og hud fra dyr.

Det lyder egentlig ret ulækkert, men mange har altså været glade for produktet. Heldigvis blev det indført, inden vi havde Forbrugerrådet til at indskrænke vareudvalget. Hvis husblas skulle have været indført i dag, ville Forbrugerrådet formentlig have kaldt det 'knogleblæver' eller noget i den retning.

Det ligger i tidsånden at ville forbyde ting, man ikke kan lide; ting, politikere eller medarbejdere i Forbrugerrådet synes er klamme, ulækre, upassende, perverse eller udanske. Samtidig med, at vi bliver bedre oplyst, bedre uddannet, mere beredte, bliver mange paradoksal nok også mindre tolerante, mere snerpede, mere autoritære.

Kunne man ikke forestille sig, at nogle forbrugere hellere vil have en billigere bøf med thrombin end en dyrere uden?

MÅSKE ER PROBLEMET, at danskerne har forkastet kristendommen, men ikke deres religiøsitet. I stedet for den kristne Gud ser vi i dag en foruroligende tilbedelse af staten som en frelserfigur. Kristendommen har spillet en ganske betydelig rolle i opbygningen af det liberale demokratis beskyttelse af det enkelte menneskes frihedsrettigheder.

Oplysningstidens store filosoffer såsom John Locke (1632-1704) insisterede på, at statsmagten ikke har en legitim ret til at forbyde handlinger, blot fordi man opfatter dem som forkerte – eller som Locke udtrykte det i datidens sprog: syndige mod Gud.

Der er mange ting, påpegede Locke, som de fleste opfatter som syndige: uærlighed og dovenskab, for eksempel. Men det er ikke statsmagtens opgave at straffe alle disse ting.

Kun handlinger, der krænker andre menneskers rettigheder, kan statsmagten legitimt skride ind overfor. Regeringens opgave består i at beskytte mennesker mod hinanden – ikke imod sig selv.

VED AT AFGRÆNSE statens og politikernes magtsfære bidrog Locke afgørende til sikringen af borgernes frihed og retssikkerhed. Locke fastslog, at i en række moralske forhold står vi ikke til ansvar over for staten, men over for Gud.

Dette var et ganske effektivt værn imod magtsyge politikere og nævenyttige bureaukrater: ingen turde blande sig i Guds anliggender.

Efterhånden er vores samfund imidlertid blevet mere og mere gudløst. Man kunne have håbet, at borgerne i det gudløse samfund havde fastholdt, at visse moralske spørgsmål ligger uden for statsmagtens og politikernes domæne. At der er spørgsmål, som den enkelte har ret til at afklare med sig selv og sin samvittighed.

Sådan er det desværre ikke gået. Statsmagten har påtaget sig rollen som Gud. Rollen som frelser og moralens vogter. Mens den kristne Gud primært appellerede til vores samvittighed – dog med truslen om Skærild eller Helvede som ultimativ sanktion – har statsmagten et langt større arsenal af virkemidler: forbud, påbud, bøder, fængsel, regulering, afgifter, skatter, kampagner og offentlig fordømmelse.

Alt sammen for vores egen skyld, forstås. For at redde os fra synd og fristelse. Helvede efter døden, kan de ikke true med. Men de kan – ganske gradvist, men uafslædigt – indføre helvede på jorden.

Martin Ågerup er direktør for tænketanken Cepos

Det kan godt være, at et forbud vil fjerne noget af menneskehandelen på Vesterbro, men kvinderne vil stadigvæk komme til Europa

De udenlandske kvinder sælger sex i stedet for at gøre rent eller være au pairs

Det ville være så nemt, hvis alle kvinder bare var søstersolidariske, og hvis de stærke kvinder hjalp de svage

Det er ikke alle udenlandske prostituerede, der er ofre

Vi er derimod vidne til global fattigdom, når kvinder handles over grænserne for at sælge sex i Europa. Det kan vi ikke komme til livs ved at indføre et sexkøbsforbud, siger migrationsforsker Sine Plambeck.

INTERVIEW

NANNA BOHMANN

Sine Plambeck, i din forskning har du været helt tæt på kvinder, der er kommet illegalt til Danmark som sexarbejdere. Du mener ikke, at vi kan hjælpe dem ved at indføre et sexkøbsforbud?

»Nej. Kvinderne skal jo stadig tjene penge dagen efter, det er blevet forbudt at købe sex. Hvis vi vil indføre loven, fordi politikerne og vi som befolkning ønsker at sende et moralsk signal, så er det fint. Men det kommer ikke til at have en effekt på, hvad de her kvinder gør med deres liv på længere sigt«.

Hvorfor ikke?

»Det, vi er vidne til, når kvinder fra den tredje verden kommer op til os for at sælge sex, er global fattigdom. Det handler om globale migrationsstrømme. Det er nationalistisk at tro, at man kan indføre en lov i vores lille land, når problemet er så globalt, som det er. Det kan godt være, at et forbud vil fjerne noget af menneskehandelen på Vesterbro, men kvinderne vil stadigvæk komme til Europa – så kan vi bare ikke se dem«.

Men taler vi ikke om ofre for menneskehandel?

»Kvinderne er selvfølgelig ofre, hvis de sælger sex ufrivilligt, men de er også migranter som så mange andre. Der er bare den store forskel, at de sælger sex i stedet for at gøre rent eller være au pairs«.

Er de ikke handlede?

»Handel er ikke et særlig præcist ord for det, der finder sted. Det er faktisk meget sjældent, at der er tale om en egentlig handel, hvor en person sælger en anden person videre. Kvinderne har ofte betalt mange penge for at komme ind i landet. Men det har de fleste illegale immigranter i Europa. Og langt de fleste af kvinderne ved godt, at de skal ud og sælge sex, og de er alligevel villige til at sætte sig i gæld for det«.

»Det kan så betyde, at de skylder så meget væk, når de først lander i Danmark, at de ikke kan tjene nok til at betale det tilbage. Udnyttelse og migrationsgæld dækker ofte mere præcist det, der foregår, end egentlig handel«.

Så vores lovgivning skal i stedet sigte mod at stoppe dem, som tjener penge på at skaffe mennesker illegal adgang til Europa?

»Selvfølgelig skal vi fange bagmænd og kvinder – de er jo kriminelle. Men det hjælper ikke kun at lede efter nogle, der kan dømmes. Vi kan ikke udelukkende se det her som et kriminelt problem. I virkeligheden handler det om mislykket arbejdsmigration. Men hvis vi i Danmark anerkendte det, måtte vi også flytte fokus væk fra politi og justits, til forskellene mellem rig og fattig og konsekvenserne af Europas indvandringslovgivning«.

Og det vil vi ikke?

»Nej, vi ser ikke konsekvenserne af vores lovgivning i øjnene. For kvinderne handler det om drømmen om et bedre liv, mens vi forsimpler det til et spørgsmål om at identificere ofre og fange skumle bagmænd«.

»Jeg oplevede i mit feltarbejde med thailandske kvinder, og nu blandt de nigerianske, at jo mere vi strammer reglerne på indvandringsområdet i Danmark og i Europa generelt, jo dyrere bliver det at få et ulovligt visum. Og jo dyrere det er, jo flere penge skal kvinderne betale tilbage, når de pludselig står på vores gader. Den sammenhæng er ret direkte«.

At vores stramme indvandringslovgivning har en betydning for problemets omfang retfærdiggør vel ikke, at vi accepterer udnyttelsen af disse kvinder?

»Nej, selvfølgelig ikke, og vi har jo allerede love mod menneskehandel, men det er ofte en total abstrakt diskussion for kvinderne, at vi ved at jagte bagmænd og indføre sexkøbsforbud vil fremme ligestilling og udrydde menneskehandel. Det er vores vestlige debat, men det har meget lidt med hverdagens trængsler for en kvinde fra Nigeria, der går på gaden i Europa, at gøre«.

Det er vel, fordi de ikke kan se deres egen udnyttelse, når de står midt i den?

»Det kan man sige, og sådan er det også for nogle, men vores moral er formet af den vestlige forestilling om, hvad det gode liv er. Det er tankevækkende, at på trods af alt det, vi ved om verden, kan det stadigvæk være vanskeligt for os at forstå, hvor langt mennesker er villige til at gå, når de ingen muligheder har. Det er en af feminismens største udfordringer, at kvinder vælger at indgå i deres egen udnyttelse. Det ville være så nemt, hvis alle kvinder bare var søstersolidariske, protesterede mod egen udnyttelse, og de stærke kvinder hjalp de svage«.

Er det ikke netop venstrefløjens argument til fordel for et sexkøbsforbud – at det vil hjælpe de svage?

»Jo, forbuddet har mange gode intentioner, men man kan undre sig over, at netop venstrefløjen, som burde være på det arbejdende folks side, anerkender så lidt, at vi her har at gøre med arbejderkvinder, som tager ud for at forsørge deres børn. Det, jeg hører kvinderne sige, når de bliver tilbudt vores hjælp, er typisk, at de ikke vil have hjælp, de vil bare gerne arbejde«.

De vil ikke have vores hjælp?

»Det er ikke, fordi de ikke vil have hjælp. Mange vil for eksempel gerne have sundhedshjælp, men de vil ikke have hjælpen på vores principper. Vi kan sjældent tilbyde dem det, de allermost har brug for – et ordentligt arbejde. For nogle kvinder er det mere traumatisk ikke at kunne forsørge sin familie end det er at sælge sex til mænd. Sult og fattigdom har også konsekvenser for den menneskelige sjæl, og det har konsekvenser for mennesker generelt ikke at kunne forsørge sig selv og sin familie«.

Så prostitution kan faktisk være den bedste mulighed for kvinderne?

»Ja, når man kun har få valgmuligheder, kan prostitution i en periode være den bedste mulighed set fra deres perspektiv. Men her er det naturligvis vigtigt at skelne mellem de, der gør det frivilligt, og de, der er tvunget. Og det er oftest yderst vanskeligt. Prostitution er ikke et godt job, men man bliver nødt til at se på, hvad det opvejer: at være totalt stagneret i en eller anden landsby uden mulighed for at ændre sin situation. De fleste mennesker vil prøve at forandre en sådan situation. Mange af disse kvinder vælger så at migrere. Og det opvejer, hvad de skal acceptere af udnyttelse og klamme mænd«.

Hvis det er sandt, hvorfor er der så flere af de organisationer, som arbejder med kvinderne direkte, som mener, at det er en god ide med et forbud mod at købe sex?

»Der er jo forskellige moralske opfattelser af, hvad prostitutionen gør ved kvinder. De her organisationer ved godt, at det handler om fattigdom, men nogle ser det alligevel som mere vigtigt at udrydde prostitution end at udrydde fattigdom. Og det er jo helt fair, men vi skal holde op med at blande tingene sammen«.

»Og det kunne da være en fordel, hvis de organisationer, som journalister altid ringer til, var mere åbne om, hvad deres projekt er. De kunne forklare, at de mener, at det største problem for kvinderne er, at de sælger sex, og ikke at de er fattige. For det paradoksale i det er jo, at for mange af kvinderne er det omvendt. Og det er et ret stort modsætningsforhold«.

Det er et trist billede, du tegner af muligheden for at hjælpe denne gruppe. Tilbage er vel kun at udrydde fattigdom i verden?

»Ja, udryd fattigdom og fjern alle græn-

ser. Nej, der er jo super naivt. Men trafficking minder os om, at verden er større end Danmark«.

»Vi kan ikke blot regulere det her ved at forbyde danskere at købe sex, vi bliver nødt til at være mere nuancerede. Vi skal kigge på, hvordan Danmark og Europa selv skaber grobunden for, at kvinderne kan udnyttes. Hvilke mekanismer der skaber så stor en gruppe af sårbare mennesker uden rettigheder«.

»Desværre er verden ikke så simpel at redde på trods af vores gode intentioner«.

TRAFFICKING. »For nogle kvinder er det mere traumatisk ikke at kunne forsørge sin familie, end det er at sælge sex til mænd«, siger Sine Plambeck, der forsker i menneskehandel. Foto: Per Folkver

BLÅ BOG
SINE PLAMBECH

Sine Plambeck (født 1975) er socialantropolog, ph.d.-kandidat ved Migrationsenheden på DIIS og The New School for Social Research i New York, hvor hun bor. Hun forsker i menneskehandel, sexarbejde, migration, køn og humanitært arbejde. Hendes nuværende projekt foregår blandt nigerianske kvinder udsat for trafficking i Europa og de organisationer, der forsøger at hjælpe dem.